

Настя МАРУСІЙ

“TIMETRAVELLERS”. ПОЗАЧАСОВА ТЕРАПІЯ У ТЕАТРІ. РЕФЛЕКСІЇ

Сцена з вистави “Timetravellers” А. Косодій.
Режисер – Джек Кловер, сценограф Олексій
Хорошко. Львівський академічний драма-
тичний театр ім. Лесі Українки, 2019 р.

Сьогодні, як ніколи, в цьому світі необхідно мати місце, куди можна прийти і заспокоїтися. Заспокоїтися ментально, духовно і фізично: нікуди не поспішати, ні з ким не сперечатися, просто *бути*. Таким місцем для нас сьогодні стає театр. Тут тебе просять вимкнути телефон і декілька годин ти вчишся *бути*. Забуваєш те, чого так бракує в глобалізованому світі, де, може, ти й хотів би вийти з соціальних мереж, але інформаційний потік знайде тебе з іншого боку і засмокче зовсім без жалю. При всьому тому інформаційному смітті, в лавину якого всі затягнуті фейсбук (я не тільки про передвиборчі баталії, які лишень увиразнили силу медіасвіту) та іншими “єднаючими” мережами, ми все-таки ще маємо місце, куди можна прийти і помедитувати, себто заглибитися в себе.

Такою – медитаційно-ностальгійною – стала вистава за твором “Timetraveller’s guide to Donbass” сучасної запорізької драматургині – Анастасії Косодій. Режисер дійства Джек Кловер – молодий британський драматург. Сімнадцятого березня в Театрі Лесі відбулася прем’єра вистави з дуже багатообіцяючою назвою – “Timetravellers”. Текст драматургині переміг на Тижні актуальної п’єси 2018 р., а отже, тематика мала стосуватися сучасності. І всі вони тут відчитуються, ті сучасні питання Сходу, війни, дому, травми, туги та ностальгії; вони, безумовно, актуальні для нас, знайомих з локальним українським контек-

стом (війна на Сході та супровідні проблеми: втрата домівки, неможливість адаптації в теперішньому і постійне намагання змінити минуле); але все це також без труднощів виводиться на ширший контекст (туга і ностальгія, плинність часу та невідворотність минулого як одвічні загальнолюдські проблеми).

На сцені – два пілігрими, хор, який переносить нас між часовими точками і ми – глядачі, які сидять на сцені і фактично є такими пасивними (не в поганому сенсі цього слова) співучасниками. Мінімалізм у виставі панує задля кращого занурення в себе та налаштування на подорож. Роботу сценографа Олексія Хорошка і художника зі світла Артура Темченка варто окремо відзначити: сцена оформлена виразно і цілеспрямовано – в повітрі зависли речі: іграшки, портфелі, лампи, ліжка. Здається, ще вчора хтось користувався, а сьогодні вони пусті (в смисловому сенсі) й покинуті. Зі сцени ми дивимося на велику карту, якою подорожуємо, а вокальний супровід дає знати про часові стрибки. Така візуальна картина занурює глядача в подорож і паралельно в самого себе (медитація ж).

Почнемо з глобального. Слово *Ностальгія* походить від грецького *nostos* і *algia*, що дослівно означає “туга за домом”. Дослідниця сенсу ностальгії Світлана Бойм стверджує, що ми часто тужимо за метафоричним домом, якого більше немає, а може,

Сцени з вистави "Timetravellers" А. Косодій. Режисер – Джек Кловер, сценограф – Олексій Хорошко. Львівський академічний драматичний театр ім. Лесі Українки, 2019 р.

ніколи й не було [1]. "Утопія, спрямована не на майбутнє, а на минуле" [2]. Року 1688 це поняття пропонує швейцарський лікар на позначення хвороби у солдат, студентів та тих, хто перебував далеко від батьківщини. "До кінця XVIII ст. симптоми ностальгії стають серйознішими. Хоч як намагалися вчені-медики, але встановити точне місцезнаходження ностальгії ні в свідомості хворого, ні в довколишньому світі не вдалося, а повернення на батьківщину не те що не допомагало, іноді навіть погіршувало стан пацієнта" [3]. Ностальгія – це бар'єр до сприйняття себе та навколишнього світу таким, який він є. "Люди люблять тужити" – читаємо напис у роздрукованій брошурі. І дійсно, нам простіше повертатися думками в завершене минуле, ніж жити тут і тепер, в нинішньому.

Оскільки ми перебуваємо в просторі позачасовому, автори вистави пропонують нам уявити це повернення, прокрутити можливі варіанти. Герої (а разом з ними і ми) отримують шанс змінити минуле:

"А що ми зробимо, якщо знайдемо винного? А що, як ми дізнаємося...?" І ми таки дізнаємося. Тільки відповідь виявляється занадто парадоксальною, аби її прийняти. Урешті-решт, ми все одно доходимо висновку, що насправді повернення – це ілюзія, воно неможливе. Минуле не належить реконструювати – його потрібно переосмислювати і вчасно зупинитися. Іноді деякі питання не мають відповіді. І це добре. Шукаючи винного, можна застрягнути в минулому. Тож запам'ятаймо, що винен парадокс, а в пошуках свого дому (як метафори до втрати цілісності ідентичності), не забуваймо про цінність пройденого шляху, який часами важливіший за кінцеву мету.

1. Бойм С. Будуще ностальгии [Електронний ресурс] // Неприкосновенный запас. №3(89) – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <http://magazines.russ.ru/nz/2013/3/11s-pr.html>.

2. Там само.

3. Там само.

Світлина до статті – із соцмереж та сайту театру.